

Potrebujemo pogumno politiko, katere del hočemo biti tudi sami

Intervju z organizacijsko ekipo antifašističnega tabora na Koroškem

Napad na antifašistični tabor mladih, ki se je odvijal na domačiji Peršman na avstrijskem Koroškem, kjer živi slovensko govoreča manjšina, v avstrijskih in slovenskih medijih močno odmeva. Na dveh dobro obiskanih protestih, ki sta se prejšnji teden odvila na Dunaju in v Celovcu, so udeleženci zahtevali razjasnitev okoliščin, ki so pripeljale do tako obsežne racije na kraju, kjer se je leta 1945 zgodil pokol enajstih civilistov, med njimi sedmih otrok, pa tudi opravičilo, da je do nje sploh prišlo. Čeprav je pričakovano po razjasnitvi dogajanja pri Peršmanu s strani pristojnih avstrijskih organov izrazila tudi vlada Republike Slovenije, novic o konkretnih posledicah še ni. Namesto tega smo lahko brali o novem nestrpnem incidentu na avstrijskem Koroškem, ko je sodnik na nogometni tekmi v Celovcu prepovedal uporabo slovenščine. O dogajanju smo povprašali Miro Gabriel, študentko dunajske univerze in odbor-nico Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju (KSŠSD). Klub ima za seboj že dolgo zgodovino, saj je bil ustanovljen že leta 1923. Za njegovimi rdečimi vrati se nahaja kraj za druženje mladih, skupno razmišljanje, povezovanje, organiziranje in politiziranje.

Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju je Antifašistični tabor organiziral že drugo leto. Kaj je bila vaša motivacija, da ste ga prejšnje leto začeli in s kakšnimi željami ste ga letos nadaljevali?

Videli smo potrebo po takšnem izobraževalnem taboru, ker v svetu opazujemo grožnje rasističnih, antifeminističnih, nacionalističnih gibanj in podobnih politik. Temu se hočemo zoperstaviti, zato potrebujemo znanje, prostor za povezovanje, opogumljanje, tvorjenje strategij, izmenjavo praks in perspektiv, da bomo v naši držbi suvereni. V večdnem skupnem bivanju se učimo in vadimo kolektivnega življenja brez hierarhij (oz. poskušamo). Letos smo vsakdan oblikovali samoupravljalno v obliki komun. Antifašizem je nujno potreben za življenje v miru in varnosti - hoteli smo ga krepiti prav na podeželju in v naši slovenski skupnosti, ki ima na Koroškem močno zgodovino. Še posebej s perspektive manjšin, katerekoli, je osnovni antifašistični konsenz važen, saj so te prve pod udarom desne miselnosti in dejanj.

Bi lahko povzela program, ki se je na taboru odvijal? Kdo so bili njegovi izvajalci, s kakšnim pristopom ste ga zastavili?

Program je grobo zajemal tri stebre: lokalno zgodovino in iniciative, aktivizem pod desnimi vladami in utopične poglede. Začeli smo npr.

s predavanjem Helene Verdel in Sonje Lokar o Antifašistični fronti žena na Koroškem in v Sloveniji in kako je vplivala na nadaljnje feministične boje. Standing together Vienna — judovsko arabska iniciativa na Dunaju nam je iz prve roke poročala in pripovedovala o zati-ralski izraelski politiki, da bi tematizirala genocid v Gazi. Program je zastavljen tako, da ga udeleženci in udeleženci sami oblikujejo, zato se v njem odražajo akutne potrebe, obravnava perečih dogodkov in tem današnje družbe. Govora je bilo o alternativnih kmetijskih praksah, pravičnejši stanovanjski politiki, o samoupravljalnih političnih sistemih, primerih gradnje avtonomije, grožnji globalnega antifeminizma itd. Vmes pa so bile na voljo še delavnice, ki so potekale tudi na bližnjih domačijah: delo z ovcami, nabiranje zelišč, pridelava strdi (medu v narečju) in druge naloge na domačijah. Torej nek poskus mešanice prakse in misli ter ustvarjanje pregleda različnih bojev, ki so vsi potrebni antifašističnega okrilja in pristopa — od ekonomije, ekologije do sobivanja.

Tabor ste organizirali v sodelovanju s Peršmanovo domačijo. Predavanje, s katerim ste zaključili antifašistični tabor, je

predstavilo nove zgodovinske izsledke o pokolu, ki se je tam zgodil leta 1945. Pri Peršmanu stoji tudi dvojna spominska tabla, novo postavljena prekriva staro ... kakšna je zgodba zgodovinskega spomina v primeru Peršman?

Tabor smo v KSŠSD organizirali v sodelovanju z Društvom Peršman, ki je pristojno za vsebinsko oblikovanje muzeja in za muzej sploh, z Zvezo koroških partizanov, ki skrbi za domačijo, Vinklno domačijo, Slovenskim kulturnim društvom Zarja in domačijo Longo maī Stopar. V 60. letih se je v sklopu prvega spominskega obeležja postavilo prve spominske plošče, v 70. se je šele začelo redno spominjanje v obliki prireditev. Stavbo so pregradili mladinci s Koroške in iz Jugoslavije v začetku 80. let (takrat so že kampirali na Peršmanu!), potem se je postavila prva razstava leta 1982, ki je tematizirala predvsem upor koroških Slovenk in Slovencev — to avstrijskim oblastem že takrat ni bilo prav! Leta 2012 je nastala nova razstava, v sklopu znanstvenega projekta o pokolu družine Sadovnik-Kogoj, pojavili so se novi akti in raziskovanje je rezultiralo v širše postavljeni razstavi. Istega leta so se zato dodale nove spominske table, ki prekriva-

jo stare, ker je na starih tablah nekaj napačnih informacij o starosti in številu otrok ter smrti družine. Tablo bo treba spet obnoviti, piše namreč, da za zločin nihče ni bil obsojen, nova raziskovanja Pirkerja pa kažejo, da je bil obsojen vsaj eden na Madžarskem. Spominjanje ima pri Peršmanu lepo obliko in pristop. Društvo Peršman ima delavnice in vodstva ter z ZKP (Zveza koroških partizanov) in sosedstvom organizira druženja ter vsakoletno spominsko proslavo. Z njihove strani dobivamo mladi neverjetno podporo in zaupanje, tam je bil za nas vedno varen kraj, ki nas krepi v antifašističnih vrednotah in občutku skupnosti. Kultura spominjanja je za slovenske iniciative v Avstriji velika in pomembna stvar. To spominjanje se dela dobro in z močnim zavedanjem za dolžnosti do prihodnosti in preteklosti. Za slovensko manjšino je to poleg slovenskega jezika glavni steber naše skupnosti - ta skupna doživetja, zgodbe in travme. V spominjanju artikuliramo tudi naše pravice in zahteve.

Prejšnji teden so se na Dunaju in v Celovcu odvijali protesti, kjer ste zahtevali razjasnitev racije, opravičilo, posledice in kazni za policiste. Lahko povzameš sporočila, ki ste jih predajali govorniki in govornice? Ali se dogajajo premiki in kakšni so odzivi na državni ravni? Kdaj je nazadnje slovenska manjšina imela takšno vidnost?

Zahteva je v bistvu v tem, da se pokaže in prizna politični motiv za racijo, zato potrebujemo imena, verigo poveljevanj za akcijo, transparentne natančne podatke o vseh odprtih vprašanjih. Na podlagi tega pa se seveda zahtevajo takšne posledice, da zlorabe policije za politične namene ne bodo več možne. Policija potrebuje politično

Un'operazione della polizia austriaca su larga scala presso il museo Peršman, in Carinzia, uno dei più importanti siti commemorativi del Paese dedicati alla Resistenza e alle vittime civili del regime nazista, dove si stava svolgendo un campo antifascista giovanile, ha suscitato aspre critiche da parte della società civile e dei leader politici sloveni. L'incidente ha innescato un dibattito più ampio sulla cultura della memoria, i diritti delle minoranze e il ruolo dell'autorità statale in Austria. Il Club degli studenti sloveni di Vienna (qui pubblichiamo un'intervista a una sua rappresentante) parla di grave violazione della dignità, e per questo ha organizzato una marcia di protesta nella capitale austriaca e un'altra a Klagenfurt.

Foto: Archivio del Club degli studenti sloveni a Vienna

izobraževanje, kot to potrebuje naš šolski sistem. Zahteva se tudi drugačen odnos do antifašizma nasploh, da se ga ne kriminalizira, temveč ceni. V svojem govoru na protestu v Celovcu sem dejala, da nas postavljajo na isto raven z identitarcami in neonacisti - moram se popraviti. Temu ni zares tako, še hujše je: fašistične shode pustijo mirno marširati in prirejati, njihova srečanja se odobravajo, medtem ko antifašiste in antifašistke nesorazmerno zapirajo in zasledujejo, ker protestirajo proti njim. Ni ravnovesja v obravnavi in ravnovesja tudi ne sme biti. Razlike med levim in desnim ekstremizmom so jasne. Premikov glede razjasnitve racije ni - pristojni molčijo, čeprav so vsi podatki že tukaj, samo pokazati jih morajo. Skrivajo se ... Zeleni parlamentarci so že vložili parlamentarno diskusijo o dogodku. Sicer dobivamo veliko podpore, upam, da se bo obdržala in ne ostala pri besedah. Nazadnje je imela manjšina tako vidnost, ko je Rudi Vouk namenoma opit vozil čez kraje z enojezično tablo. Policija ga je ustavila in prijavila, Vouk je argumentiral pravno, češ to ne gre, ker krajevna tabla ni prava, saj je le enojezična. Uspel je v pravnem procesu — več krajev je zaradi tega dobilo dvojezično tablo. Drugače je bilo veliko pozornosti na manjšini v času Haiderja in v 70. letih ob uničevanju dvojezičnih tabel, takrat ni bil nihče obsojen, policija je mirno gledala, kako jih uničujejo ...

→ se nadaljuje na 9. strani

→ s prejšnje strani

Letos praznujete 70. obletnico člena 7, ki v Avstrijski državni pogodbi (ADP) zagotavlja manjšinske pravice Slovincem in Hrvatom. Na kakšne načine se ta člen krši v praksi? Ali se vam zdi podpora Republike Slovenije, ki ADP-ja še vedno ni notificirala, dovoljšna?

Celovita možnost izobraževanja v slovenščini še vedno ne obstaja, ni takšnega slovenskega pouka, da bi osebe slovenščino dobro osvojile, dvojezičnost na uradih praktično ne obstaja, policija pogosto zavrača postopek v slovenščini, manjšini sovražne organizacije bi morale biti prepovedane, pa niso ... naša skupnost se je zadovoljila s tem, da ni več toliko hujskanja proti njej, ampak realizacija člena 7 in vseh drugih obljub, ki obstajajo že več kot stoletje, je škandal in mi imamo zgrajeno nezdravo toleranco do tega. Deželna politika hvali svojo politiko dialoga in dobre klime, ampak to je minimum! Ta samovšečnost je odtuženost od potreb skupnosti in pravne države. Tisti, ki zahtevamo realizacijo svoje napisane pravice, naj bi netili nemir — njihov sveti mir, ki ga določajo in definirajo oni, ne mi.

Podpora s strani Slovenije obstaja, ni pa dovoljšna. Lepo je, da se npr. hočejo veleposlaniki srečati tudi z mladimi, ki z drugačno svežino in potrebami vstopamo v svet političnega sooblikovanja.

Politična pomujanja za realizacijo člena 7 so samo tapkanje politikov drug drugemu na ramo. Geržina sam je v odzivu na dogajanje pri Peršmanu dojel in izrazil, da Avstrija nima namena slediti pravni državi in da sami niso napredovali v delu za manjšino. Potrebujemo pogumno politiko, katere del hočemo biti tudi sami — sami lahko najboljše ocenimo, kaj in kdaj hočemo spremembe.

Kako mladi opazujete trenutno stanje slovenske manjšine na Koroškem in kaj so vaši upi in želje za prihodnost? Kateri infrastrukturni posegi so potrebni, da se manjšina, njen jezik in kultura, ohrani?

Slovenski manjšini ne gre dobro. Število govorcev upada, kvaliteta in suverenost rabe jezika je pogosto šibka — to ni dobra podlaga. Upamo na solidarnost nemško govorečih oseb in tovarišije, da se naučijo slovenščine — to je največji akt solidarnosti in spoštovanja. Mlada generacija sicer že bolj odprto gleda na identiteto koroškega Slovence ali Slovenke — to je vsak, ki mu je ta skupnost pri srcu in se bori z nami za našo stvar, katerega predniki so bili slovensko govoreči, a so bili asimilirani.

Želimo si manjšinske politike, pri kateri sodelujejo vsi pripadniki skupnosti, torej bolj demokratičen in vključujoč pristop. Želimo visoko stopnjo politiziranosti, antifašistično držo v družbi in slovenski skupnosti, to je podlaga

za varnost in za dostojno sobivanje. Potrebujemo dobre učbenike, več dvojezičnega kadra, princip objavljanja od slovenščine in ne prijavljanja, obvezne tečaje slovenščine za zaposlene na javnih uradih, intenzivni pouk o lokalni zgodovini, politično izobraževanje, ponujanje brezplačnega tečaja slovenščine za kogarkoli, ne samo šolarje, velika potreba pa je tudi po lastnem obsežnem arhivu.

Urška Savič

